

Integraal veiligheidsbeleid 2023-2026

Inleiding

Als gemeente hebben we met diverse veiligheidsvraagstukken te maken, denk aan ondermijnende criminaliteit, woonoverlast, huiselijk geweld of online criminaliteit. De gemeente stelt hiervoor een integraal veiligheidsbeleid (IVB) op. In het IVB beschrijven we onze missie, de samenwerking met partners en welke onderwerpen de komende vier jaar prioriteit zijn. In het uitvoeringsplan zal vervolgens nader uitgewerkt worden welke acties nodig zijn om de gestelde ambities te realiseren. Dit gebeurt in samenwerking met diverse partners zoals de politie, jeugdwerk en/of de veiligheidsregio. Aan de hand van het IVB geven we invulling aan de wettelijke regierol van de gemeente om het doorlopende proces van werken aan, en sturen op integrale veiligheid vorm te geven.

Onze visie

Kaag en Braassem is een gemeente waar onze inwoners veilig kunnen wonen, weerbaar zijn en omzien naar elkaar. We volgen en investeren in veiligheidsontwikkelingen en streven naar een duurzame en effectieve samenwerking met onze partners. Waar mogelijk betrekken we onze inwoners en ondernemers en investeren we in lokale betrokkenheid. Veiligheid staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van een breder beleidsveld. We zijn ons bewust van de verschillende beleidsmatige raakvlakken en zoeken de verbinding.

1.2 Gerelateerd beleid

Integrale samenwerking en afstemming met partners is een bepalende factor voor het realiseren van effectief beleid op het gebied van veiligheid. We houden rekening met bestaand beleid en prioriteiten van onze partners en sluiten hier binnen onze gestelde prioriteiten op aan. Kaag en Braassem is actief betrokken bij diverse samenwerkingsverbanden om zo een zoveel mogelijk uniforme werkwijze en/of aansluiting te waarborgen. Dit gaat om de volgende beleidsstukken en convenanten:

- Regionaal Beleidsplan Eenheid Den Haag 2023-2026;
- Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Hollands Midden 2020-2023;
- Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Hollands Midden 2023-2026;
- Convenant Zorg en Veiligheidshuis Hollands Midden;
- Het RIEC convenant;
- APV gerelateerde beleidsdocumenten en uitvoeringsrichtlijnen;
- Raadsakkoord Kaag en Braassem 2022-2026;
- Omgevingsvisie Kaag en Braassem.

1.3 Samenwerking in de regio

Veiligheid en criminaliteit houden zich niet aan gemeentegrenzen. Regionale samenwerking en afstemming is dan ook van belang. Zo werken we samen met 27 gemeenten binnen de politie Eenheid Den Haag. Hier zijn we betrokken bij de totstandkoming van de Coalitie voor veiligheid, dit is het Regionaal Beleidsplan 2023-2026. Het gaat hier om thema's zoals cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit, ondermijning, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid en maatschappelijk ongenoegen. Dit zijn veiligheidsvraagstukken die de grenzen van gemeenten overstijgen en waarop regionale samenwerking vanuit het oogpunt van effectiviteit en/of efficiëntie meerwaarde biedt. Daarnaast werken we met 18 gemeenten samen binnen de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het gaat hier om de voorbereiding op rampen en crises en het gezamenlijk optrekken als het gaat om het opvangen van vluchtelingen of de coronacrisis.

1.4 Hoe werken we?

Als gemeente werken we aan een integrale en gebiedsgerichte dienstverlening waarbij we oog hebben voor de veranderende samenleving. Hierin baseren we ons op onze gemeentelijke kernwaarden:

- Verbinden en samenwerken;
- Transparant en zichtbaar;
- Vernieuwend en ontwikkelen;
- Vertrouwen en verantwoordelijkheid.

2. Veiligheid in Kaag en Braassem

We vinden het belangrijk dat onze inwoners zich veilig voelen. Om dit te meten wordt elke twee jaar de veiligheidsmonitor uitgevoerd. Hierin worden thema's zoals leefbaarheid van de woonbuurt, veiligheidsbeleving, slachtofferschap van criminaliteit, het oordeel van de burger over het functioneren van de politie en preventiegedrag onderzocht. In augustus 2021 tot september 2021 is de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor uitgezet in onze gemeente. De data hiervan is verwerkt in een kernrapport en een factsheet (zie bijlage 1) en deze is in april 2022 beschikbaar gesteld aan de gemeente. De Veiligheidsmonitor is een van de documenten die richting geeft aan de prioriteiten van het IVB.

Veiligheidsbeeld

Uit de veiligheidsmonitor blijkt dat Kaag en Braassem een relatief veilige gemeente is. Inwoners geven de veiligheid in de buurt een 7,7. Dit ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde van een 7,5. De sociale cohesie in onze gemeente is hoger dan het gemiddelde. Zo geeft 80,8% dat buurtbewoners op een prettige manier met elkaar omgaan en 71,8% geeft aan zich hier thuis te voelen. 8,8% geeft aan zich weleens onveilig te voelen in de buurt. Inwoners ervaren in Kaag en Braassem daarnaast gemiddeld minder overlast dan het landelijke gemiddelde.

Online criminaliteit

17% geeft aan wel eens opgelicht te zijn via internet. Dit is gelijk aan het landelijke gemiddelde. Daarnaast ligt het slachtofferschap qua online oplichting, fraude en hacken hier iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

Contact met de politie

Ruim 25% is tevreden over het contact met de politie. 33,8% is daarnaast tevreden met de politie in de buurt. Dit is lager dan het landelijk gemiddelde. 50,7% geeft aan dat de politie vaak zichtbaar is in de buurt, dit is hoger dan het landelijk gemiddelde van 41,6%.

2.1 Trends en ontwikkelingen

Onze samenleving is voortdurend in beweging. Bewustwording van nieuwe risico's of ontwikkelingen vraagt dan ook om alertheid en aanpassingsvermogen. Ook de mogelijke (lange termijn) gevolgen van de oorlog in Oekraïne, de asielcrisis en corona spelen hierin een rol. We zijn ons bewust van de volgende ontwikkelingen:

- Digitalisering;
- Vergrijzing en langer thuiswonen;
- Invloed en rol social media;
- Omgevingswet;
- Klimaatverandering;
- Individualisering;
- Culturele diversiteit.

2.2 Waar staan we in 2026

- Inwoners ervaren de veiligheid in de gemeente Kaag en Braassem met een 7,7 of hoger;
- Inwoners en ondernemers zijn zich bewust van online criminaliteit en ondermijning en weten hoe hierin te handelen en/of waar zij melding kunnen maken;
- Het slachtofferschap van online criminaliteit is afgenomen;
- We hebben kennis van en weten onze mogelijkheden en betrokken netwerk rondom maatschappelijk onrust.

3. Prioriteiten

Op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen, beleidsprioriteiten van partners en de uitkomsten van de Veiligheidsmonitor zien we vijf prioriteiten. In dit hoofdstuk worden deze prioriteiten nader toegelicht en gaan we in op wat dit betekent voor Kaag en Braassem.

3.1 Verbinding zorg en veiligheid

Onze ambitie

- Door integrale samenwerking waarborgen we procesregie op zorg en veiligheid;
- We herkennen vroegtijdig signalen waardoor escalatie voorkomen en/of beperkt wordt;
- Toename sociale stabiliteit.

Wat zien we?

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor een groot aantal kerntaken op het gebied van jeugd, zorg en participatie. Deze ontwikkelingen zetten verder door en nieuwe verantwoordelijkheden zijn naar de gemeenten gekomen zoals de Wet verplichte GGZ. De afgelopen jaren zien we een toename van personen met verward gedrag, woonoverlast en casuïstiek op het gebied van zorg en welzijn. Het gaat hier vaak om een combinatie van problemen waarbij inzet en samenwerking van verschillende partners nodig is. Daarnaast zien we bij deze casuïstiek dat het impact heeft op de (woon)omgeving en voor gevoelens van onveiligheid kan zorgen. Integrale samenwerking, het bieden van passende zorg of ondersteuning maar soms ook het treffen van bestuurlijke maatregelen kan escalatie voorkomen of beperken.

Wat gaan we doen?

De basis ligt er, in Kaag en Braassem weten betrokken partijen elkaar op proces- en casusniveau te vinden. We geven hier invulling aan door de regierol van de adviseur zorg en veiligheid die sinds maart 2022 werkzaam is bij de gemeente. Daarnaast blijft integrale afstemming tussen veiligheid en het sociaal domein de komende jaren belangrijk. Preventie loopt als rode draad door dit thema heen, het vroegtijdig herkennen en het oppakken van signalen. Informatie uitwisselen en samenwerking is hierbij noodzakelijk. Dit vindt plaats in het structurele overleg met (zorg)partners. Hier is aandacht voor thema's zoals de aanpak van mensenhandel, (problematische) jeugd, woonoverlast en nazorg gedetineerden. De komende periode gaan we verder investeren in wat we elkaar als partners te bieden hebben. Dit doen we aan de hand van kennissessies, inhoudelijke themabesprekingen en trainingen.

3.2 Aanpak Ondernijning

Onze ambitie

- Het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid op het gebied van ondernijning;
- Vergroten van de informatiepositie van de gemeente zodat signalen over ondernijning sneller kunnen worden herkend, geagendeerd en aangepakt;
- Het op orde brengen van en het toepassen van het bestuurlijk instrumentarium van de gemeente om (vermoedens van) ondernijning aan te pakken.

Wat zien we?

Ondernijning is een onderwerp dat de afgelopen jaren steeds meer urgentie heeft gekregen zowel landelijk, regionaal als op lokaal niveau. Bij georganiseerde ondernijnde criminaliteit is er sprake van verwevenheid tussen de onderwereld en bovenwereld: legale structuren worden gebruikt voor illegale activiteiten. Ondernijnde criminaliteit is niet altijd zichtbaar, maar heeft wel zichtbare gevolgen voor onze bewoners. Denk daarbij aan verloedering op straat en verwaarlozing van panden. Mensenhandel, drugshandel, fraude en afpersing zijn vaak niet zichtbaar, maar wel voelbaar in de maatschappij. Gemeenten hebben de afgelopen jaren steeds meer mogelijkheden gekregen om op lokaal niveau bestuursrechtelijk te handhaven en om de Wet Bibob toe te passen. Gezien de geografische ligging van Kaag en Braassem in combinatie met een uitgestrekt landelijke (buiten)gebied, een diversiteit aan kwetsbare sectoren en branches en andere gelegenheidsstructuren maakt dat er risico's zijn voor ondernijnde activiteiten. Contact met slachtoffers van ondernijning leveren geregeld schrijnende verhalen op.

Wat gaan we doen?

De komende vier jaar staat in het teken van meer zicht te krijgen op mogelijke praktijken van georganiseerde misdaad en een passende integrale aanpak hierop. Daarnaast zal worden ingezet op bewustwording, zowel intern via trainingen aan ambtenaren en bestuurders, als extern. Denk hieraan aan informatiebijeenkomsten voor ondernemers en inwoners en handelingsperspectieven over het herkennen van signalen en waar bewoners en ondernemers dit kunnen melden. Daarnaast gaan we verder investeren in onze samenwerking met de diverse betrokken partners en trekken we zoveel mogelijk integraal op. Casuïstiek wordt opgepakt aan de hand van het proces van signaal tot interventie. De focus ligt hierin o.a. op drugs, fraude en de aanpak van risicolocaties. Daarnaast zorgen we dat ons bestuurlijke instrumentarium op orde is en is er een structureel driehoeksoverleg met het Openbaar Ministerie en de politie waar we ondernijning agenderen.

3.3 Digitale Veiligheid

Onze ambitie

- Het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van onze inwoners en bedrijven op het gebied van online criminaliteit;
- Versterken samenwerking met interne en externe partners;
- We zijn als gemeente voorbereid op een cybercrisis en online aangejaagde orde verstoringen.

Wat zien we?

Hoewel de geregistreerde criminaliteit in Nederland al enige jaren afneemt, zijn er andere (minder zichtbare) vormen die toenemen. Digitale criminaliteit is hier een voorbeeld van. Als gemeente hebben we een verantwoordelijkheid voor een veilige samenleving. En omdat de samenleving zich in toeneemende mate online afspeelt strekt deze verantwoordelijkheid zich uit tot de veiligheid van de samenleving bij het optreden bij digitale incidenten en het voorkomen en bestrijden van cybercriminaliteit. Naast dat inwoners in eerste instantie een eigen verantwoordelijkheid hebben voor hun digitale veiligheid hebben we als gemeente een belangrijke rol om te voorkomen dat inwoners, bedrijven, voorzieningen én de gemeente zelf, slachtoffer worden van cybercrime en/of digitale ontwijking. Uit de Veiligheidsmonitor blijkt dat slachtofferschap van online criminaliteit in onze gemeente iets hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Dit vraagt dan ook om investering en aandacht voor dit thema.

Wat gaan we doen?

Binnen de politie eenheid Den Haag is cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit een van de prioriteiten. Goede samenwerking en aansluiting als het gaat om bewustwording en preventie heeft dan ook de aandacht. Hiervoor zal een werkgroep worden ingericht met politie en overige netwerkpartners om zo ontwikkelingen en acties gezamenlijk op te pakken. Het investeren op bewustwording staat hoog op de agenda. Denk aan het voorlichten van diverse doelgroepen en gerichte campagnes. Ook komt er aandacht voor slachtofferschap en het stimuleren van het doen van aangifte. Daarnaast bereiden we onze crisisorganisatie voor op een cybercrisis, maken we hierover verdiepende afspraken met de afdeling ICT en informatiebeveiliging en zullen hier ook oefeningen voor worden georganiseerd. Het CCV heeft een lokale cyberwegaanpak opgesteld welke wij als richtlijn zullen gebruiken. Dat is opgedeeld in vier stappen:

1. Eigen huis op orde;
2. Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit;
3. Cyberincidenten en cybercrisis;
4. Online aangejaagde ordeverstoringen.

3.4 Veiligheidsaspecten door veranderende maatschappij

Onze ambitie

- We kunnen adequaat reageren op veranderende veiligheidsrisico's.

Wat zien we?

De afgelopen periode kenmerkt zich door een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op onze maatschappij: denk aan de asielerisis, de effecten van de oorlog in Oekraïne, boerenprotesten, corona, complotdenkers en het geluid van krapte op de woningmarkt. We zien hierin landelijk een groeiende afstand tussen inwoners onderling, tussen inwoners en het bestuur en een afname van het vertrouwen in de overheid. Door de toename van desinformatie waarbij er (opzettelijk) onware of onnauwkeurige informatie wordt verspreid zien we maatschappelijke onrust ontstaan. Het uiten van maatschappelijk ongenoegen is niet nieuw. Sterker nog, tegenspraak, het uiten van ongenoegen en het recht om te demonstreren zijn voorwaarden voor een democratie. Recentelijk leidden zulke uitingen echter tot onveilige situaties voor andere inwoners of worden de grenzen van de rechtsstaat overschreden en worden er strafbare feiten gepleegd.

Wat gaan we doen?

Maatschappelijke onrust heeft raakvlakken met andere prioriteiten uit het IVB zoals zorg en veiligheid en digitale veiligheid. Als gemeente gaan we onze kennis vergroten over dit onderwerp en welke bestuursrechtelijke mogelijkheden we hiervoor hebben. Ook dit is een integraal proces. Samen met politie, het Openbaar Ministerie, de Veiligheidsregio en andere gemeenten gaan we ons verder richten op het voorkomen en aanpakken van de aantasting van de openbare orde en veiligheid naar aanleiding van maatschappelijke onrust. Om desinformatie te beperken zullen we ons richten op transparant handelen en een eenduidige communicatie. Daarnaast gaan we investeren op de mediavaardigheid van onze inwoners, denk hierbij aan het omgaan met verschillende informatiebronnen in relatie tot desinformatie. Dit ligt in het verlengde van de weerbaarheid rondom online criminaliteit.

3.5 Toezicht en handhaving

Onze ambitie

- We werken gebiedsgericht en informatie gestuurd;

- We zetten in op meer proactief en minder reactief toezicht;
- We zetten in op het vergroten van de zichtbaarheid;
- We werken intensief samen met onze partners zoals politie, Omgevingsdienst West-Holland en jeugdwerk.

Wat zien we?

Toezicht en handhaving is een belangrijke schakel binnen de diverse veiligheidsthema's. Zeker in relatie tot de aanpak van ondermijning maar ook rondom zorg en veiligheid. Toezicht en handhaving op het gebied van malafide bedrijvigheid, huisvesting arbeidsmigranten, adresfraude, woonoverlast en overlastgevende locaties zijn hier enkele voorbeelden van. De afgelopen jaren zien we een verschuiving in het taakveld van toezicht door thema's zoals corona of de vluchtelingen. Dit vraagt dan ook om lokaal maatwerk. De samenwerking met de politie, maar ook partners zoals de Omgevingsdienst West-Holland en jeugdwerk is hierin essentieel.

Wat gaan we doen?

We gaan toezicht en handhaving verder borgen binnen de diverse veiligheidsthema's. Hiervoor is een effectievere samenwerking noodzakelijk. Het gaat hier om samenwerking op zowel tactisch als operationeel niveau. We gaan dan ook samen met de politie en de collega's van toezicht en handhaving inzichtelijk maken binnen welke veiligheidsthema's wederzijdse versterking mogelijk is en hoe we de onderlinge informatie-uitwisseling kunnen borgen. Dit zal worden uitgewerkt in het uitvoeringsplan. Daarnaast gaan we verder investeren op integrale controles.

4. Uitvoeringsplan en organisatorische uitgangspunten

Naast de prioriteiten zijn er diverse reguliere werkzaamheden die worden uitgevoerd en acteren we op onvoorzienbare situaties zoals een crisis.

4.1 Uitvoeringsplan

Op basis van het IVB wordt er jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld. Hierin wordt concreet uitgewerkt wanneer, en welke acties worden opgepakt voor de verschillende prioriteiten. Dit doen we zoveel mogelijk in overeenstemming met onze partners. Naast de prioriteiten zijn er diverse reguliere werkzaamheden die worden uitgevoerd. Denk aan het opleggen van huisverboden, de voorbereiding op de jaarwisseling en het onderhouden van de gemeentelijke crisisorganisatie. In het uitvoeringsplan is naast de prioriteiten en de reguliere werkzaamheden ruimte opgenomen voor nieuwe ontwikkelingen of onderwerpen die onvoorzien gaan spelen maar waar wel actie opgenomen moet worden. Het uitvoeringsplan draagt hiermee bij aan een overzichtelijke en integrale aanpak van de diverse veiligheidsthema's en wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld naar de actuele situatie.

4.2 Communicatie

Actieve samenwerking met onze verschillende partners is een essentieel onderdeel om huidige én nieuwe vormen van criminaliteit tegen te gaan. Binnen alle prioriteiten komt communicatie dan ook terug. We maken gebruik van strategische communicatie waarbij we gezamenlijk met onze ketenpartners eenduidige berichtgeving over veiligheidsthema's versterken. Hierdoor hebben we meer slagkracht en positioneren we ons als een betrouwbare overheid. We werken vanuit communicatie met drie uitgangspunten:

1. *Informatievoorziening*
We informeren inwoners over de situatie, het verloop daarvan en de eventuele genomen maatregelen.
2. *Handelingsperspectief*
We informeren onze inwoners over wat zij kunnen doen tijdens een gevaarlijke situatie of om risico's te voorkomen.
3. *Betekenisgeving (duiding)*
Wat vinden we van wat zich heeft voorgedaan? Welke gevoelens en inzichten maakt het los? We maken dit bespreekbaar en zijn transparant.

4.3 Organisatie

Binnen het thema veiligheid, de prioriteiten van het IVB en het uitvoeringsplan is de organisatorische, bestuurlijke en politieke rolverdeling als volgt.

De gemeenteraad

De raad stelt de prioriteiten van het integraal veiligheidsbeleid vast en heeft een controlerende taak op de gestelde ambities. Daarnaast hebben zij een rol in de vaststelling van bestuurlijk instrumentarium (zoals de gemeentelijke verordeningen).

Het college van B&W

Het college van burgemeester en wethouders voert het integraal veiligheidsbeleid uit en stelt het uitvoeringsplan vast.

De burgemeester

De burgemeester is wettelijk belast met de handhaving van de openbare orde en veiligheid en is daarom binnen het college van b&w verantwoordelijk voor de portefeuille veiligheid. Daarnaast heeft de burgemeester het opperbevel bij rampen, branden of grootschalige ongevallen. Op bestuurlijk niveau voert de burgemeester in het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) overleg over de voortgang van de aanpak van veiligheidsthema's binnen de politie eenheid Den Haag. Daarnaast is zij onderdeel van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio en portefeuillehouder crisisbeheersing in het Dagelijks Bestuur.

Team openbare orde en veiligheid (OOV)

De adviseurs openbare orde en veiligheid en de adviseur zorg en veiligheid maken onderdeel uit van het team Beleid en Strategie van de afdeling Ontwikkeling. Zij zijn belast met de coördinatie en de uitvoering van de lokale veiligheidsopgaven en zowel op casuïstiek als strategisch niveau betrokken bij diverse onderwerpen. Zij adviseren het college en de burgemeester en informeren de raad over lokale veiligheidsthema's door middel van informatieavonden of werkbezoeken. De capaciteit hiervoor betreft 2,3 fte.

4.4 Financiën

Er is op dit moment geen structureel budget beschikbaar voor de uitvoering van het veiligheidsbeleid. Wel zijn er themagebonden budgetten. Omdat dit niet afdoende is om uitvoering te geven aan de gestelde prioriteiten en ambities is in het College Uitvoeringsprogramma 2022-2026 voor de doorontwikkeling van het Integraal Veiligheidsbeleid een bedrag opgenomen van €75.000,-.

Een eerste voorbereidende stap in 2023 is een programma voor de uitvoering van het IVB met het in beeld brengen van de structurele noodzaak van middelen (knoppenmodel). De uitkomst van de behandeling van het knoppenmodel zal worden verwerkt in de Richtnota 2024..